

Шашкевич Олександр Любомирович
К.е.н., доцент кафедри фінансів ім. С.І. Юрія
Західноукраїнського національного університету

Бабич Ігор Петрович
Головний спеціаліст відділу звітності та бухгалтерського обліку,
Управління Державної казначейської служби України
у Волочиському районі Хмельницької області

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КАЗНАЧЕЙСЬКОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ КЛІЄНТІВ

Виконання бюджету є одним із етапів бюджетного процесу, що передбачає забезпечення повного та своєчасного надходження бюджетних надходжень та фінансування запланованих видатків бюджету. Під час виконання бюджетів використовується казначейське обслуговування бюджетних коштів, яке здійснюється Державною казначейською службою України через свої територіальні органи. Казначейство України здійснює облік коштів та здійснює розрахунки в системі електронних платежів Національного банку через єдиний казначейський рахунок, у процесі здійснення операцій з бюджетними коштами створює єдину інформаційну базу та складає фінансову та бюджетну звітність.

Доцільно зазначити, що основою казначейського обслуговування є комплекс організаційних процедур щодо забезпечення обліку видаткових операцій, контролю за цільовим спрямуванням бюджетних коштів, формування фінансової звітності про виконання бюджетів за видатками тощо.

Розвиток вітчизняної системи казначейства, її постійно зростаючі вимоги та фінансові можливості породжують як кількісні зміни в інформаційному середовищі (постійне збільшення обсягу інформації, що обробляється, кількісне збільшення функцій), так і якісні (розширення функціональності завдань, оновлення інформаційних технологій, зміна параметрів функції тощо) [3].

Досліджуючи зарубіжний досвід, можна узагальнити, що у світовій практиці існують два підходи до створення та розвитку інформаційних систем

управління державними фінансами – побудова інформаційних систем за принципом максимальної уніфікації та інтеграції функціональних сфер управління (централізований підхід) та використання місцевих систем (децентралізований підхід). Перший підхід застосовується в більшості країн, які вже мають інформаційні системи управління державними фінансами – Австрія, Австралія, Канада, США, Франція, Бразилія. Другий підхід використовується в основі інформаційної системи Великобританії [3].

Перевагами побудови інформаційних систем за принципом максимально можливої інтеграції та уніфікації функціональних сфер управління є використання єдиних вимог до управління державними фінансами, розвиток міжвідомча співпраця, оптимізація витрат на інформаційну, телекомунікаційну та транспортну інфраструктуру тощо. У той же час ці системи менш пристосовані до зовнішніх змін і запитів користувачів, потребують значних витрат на забезпечення надійності та збереження інформаційних ресурсів, а також дотримання формальних процедур їх застосування [3].

Аналізуючи вітчизняну практику інформаційного забезпечення казначейського обслуговування клієнтів, важливо відзначити, що в Україні використовуються автоматизовані системи єдиного інформаційного простору, що охоплюють всі функціональні області бюджетної сфери та всіх учасників бюджетного процесу. Протягом останніх років Державна казначейська служба України здійснила низку заходів щодо модернізації програмного забезпечення та автоматизованих систем, які використовують органи Державної казначейської служби України. Зокрема, збудовано захищений вузол інтернет-доступу (ЗВОД), АЦСК ДКСУ, створено єдину платформу системи обслуговування бюджетів АС «Е-Казна» тощо. Створено також програмно-технічний комплекс «Клієнт Казначейства – Казначейство» з метою надання зовнішнім клієнтам Державної казначейської служби України віддаленого доступу за допомогою мережі

Інтернет до інформаційних ресурсів Казначейства задля автоматизації процесу виконання бюджетів усіх рівнів.

Впровадження та розвиток програмно-технічного комплексу «Клієнт Казначейства – Казначейство» відбувалося у два етапи [1]:

– Перший етап передбачав запровадження системи формування та передачі до органів Державної казначейської служби України платіжних документів з використанням електронно-цифрового підпису. Формування та отримання клієнтами Державної казначейської служби України електронних виписок із рахунків. До 2014 р. було завершено роботи щодо розповсюдження застосування програмно-технічного комплексу «Клієнт Казначейства – Казначейство».

– Другий етап становив упровадження програмно-технічного комплексу «Клієнт Казначейства – Казначейство» в контексті обслуговування розпорядників бюджетних коштів усіх рівнів.

Вищезазначений програмно-технічний комплекс призначений для забезпечення оптимізації витрат на обслуговування, зменшення потоку вхідних та вихідних паперових документів, прискорення обробки інформації, скорочення часу на казначейське обслуговування та зменшення кількості помилок [1]. За допомогою цього програмно-технічного комплексу клієнти мають можливість постійного доступу та оперативного отримання повного обсягу інформації про стан рахунків. При цьому вся інформація, якою обмінюються клієнт і Казначейство, надійно захищена системою і недоступна для сторонніх осіб.

З метою запобігання доступу сторонніх осіб до конфіденційної інформації клієнта через програмно-технічний комплекс «Клієнт Казначейства – Казначейство», а також перегляду передачі, або модифікації даних використовується багаторівнева архітектура системи безпеки, що передбачає:

- обов’язкову авторизацію і аутентифікацію користувачів;
- протоколювання всіх дій користувачів в системі;

- захист каналу HTTPS;
- цифровий підпис документів з використанням асиметричних алгоритмів;
- контроль прав доступу користувача до об'єктів.

За допомогою програмно-технічного комплексу «Клієнт Казначейства – Казначейство» клієнти мають можливість постійного доступу та оперативного отримання інформації в повному обсязі про стан рахунків. При цьому вся інформація, якою обмінюються клієнт і Казначейство, надійно захищена системою і недоступна для сторонніх осіб.

Проте існує ряд проблем, пов'язаних із інформаційним забезпеченням казначейського обслуговування клієнтів [2]: відсутність інтегрованої системи національних інформаційних ресурсів та інформаційної взаємодії органів державної влади; децентралізація окремих показників нормативно-довідкової інформації та відсутність їх синхронізації; гетерогенне середовище розробки спеціалізованого програмного забезпечення; відсутність єдиних форматів та протоколів електронного цифрового підпису; недостатня кількість висококваліфікованих фахівців інформаційних технологій та захисту інформації; недостатність необхідних фінансових та матеріально-технічних ресурсів, але вони мають загальновідомчий характер і не можуть бути розв'язані окремими органами казначейства.

Отже, з метою вирішення вищезазначених проблем та покращення якості інформаційного забезпечення казначейського обслуговування клієнтів доцільно забезпечити: підвищення ефективності та прозорості виконання програм, обліку та аналізу витрат на їх виконання, а також здійснення контролю за їх виконанням, забезпечення доступу громадськості та організацій до відкритої інформації про стан їх виконання; модернізацію комп'ютерно-технологічної бази та супровід інформаційно-аналітичних систем; надання оперативної інформації по казначейському обслуговуванню місцевих бюджетів органам місцевого самоврядування з метою ефективного управління фінансовими і

бюджетними ресурсами та прийняття відповідних управлінських рішень; налагодження зворотного зв'язку між фінансовими і податковими органами та органами місцевого самоврядування.

Список використаних джерел:

1. Антонова І. Система дистанційного обслуговування «Клієнт Казначейства – Казначейство». URL: <https://radnuk.com.ua/zhurnaly/systema-dystantsiinoho-obsluhovuvannia-kliient-kaznacheistva-kaznacheistvo/>(дата звернення: 21.10.2021).

2. Гордієнко Л., Шаповал О. Електронне казначейство України: проблеми та завдання розвитку. URL: http://www.dbuapa.dp.ua/konf/konf_dridu/itis%20seminar%202015/s1.html#sec1 (дата звернення: 21.10.2021).

3. Скорик О.О. Інформаційні технології системи казначейського обслуговування: сучасний стан та перспективи їх удосконалення. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2018. № 12. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1350> (дата звернення: 21.10.2021).

Шикеринець Олена Володимирівна

Студентка II курсу магістратури

Західноукраїнського національного університету

ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ БЮДЖЕТУ ВІТЧИЗНЯНИХ ДОМОГОСПОДАРСТВ

Становлення в Україні ринкової економіки та запровадження системи європейських економічних стандартів, законодавчі зміни, загострення політичної ситуації, військові конфлікти та соціально-економічні зміни всередині держави зумовили поглиблення диференціації доходів населення, зниження рівня життя вітчизняних домогосподарств.